HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

זימנין דלא אנים. והוי גיטא: **וסברה.** דלמא אנים ואינו גט ותדלג להינסא. **ומינסבא.** וכשיבא ויאמר נאנסתי נמצא גט בטל ובניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא הוי גיטא.** שמלינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב) ולנערה לא תעשה דבר: **כל המקדש.** כל המקדש אשה על דעת שהנהיגו חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה שיהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים ויהיו בטילים לפי דברי חכמים על ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה רבנן לקידושין.** כשיבא גט כזה אחריהם: **פינה.** למימר אפקעתא דקדקים בכספא דנימא גט זה עוקר הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן: **קדיש בביאה מאי.** אפקעתא מעיקרא איכא. בשלמא על ידי גט כשר אע"פ שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר איסורו מכאן ולהבא אבל זה שאינו גט מן התורה ואתה מכשירו מפני דעתו של זה שקידשה על דעת חכמים ושביטלו על פי חכמים צריך אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידושין ומי קדיש בביאה ואתה עוקר קידושין למפרע מה תהא על ביאתו: **שוויה רבנן לבעילתו.** למפרע על ידי גט שהוא מדבריהם בעילת זנות ויש בהן כח לעשות כן שהרי הוא תלה בהן. שמעתי כל רבותי מפרשים דקדיש בכספא דקידושי דרבנן נינהו ומי אפשר לומר כן חדא דגזירה שוה היא קיחה קיחה משדה עפרון (קידושין דף ג.) וכל הלמד מגזירה שוה כמו שכתוב מפורש הוא לכל דבר ועוד מי דרבנן נינהו היאך סוקלין על ידו ומביאין חולין לעזרה על שגגתן וסוף סוף כי קא משגיח שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות על כרחך צריך אתה לפרש כמו שפירשתי שהקידושין נעקרין מעיקרן ולא מכאן ולהבא. והמפרש לומר שוויה רבנן לכל מקדשי בביאה בעילת זנות טעות גמור הוא ובא להתיר אשת איש המתקדשת בביאה בלא גט מן הטעם הזה ולא מלינו זאת בהתלמוד: **וכן לענין גיטין.** אלפיך קאי דטענינן טענת אונס בתנאי הגט להפקיעו: **שבתי דינין קבועין בכל יום.** כלומר שקביעות כל הימים שוה: **והא בעינן שקדו.** שיהא טורח בסעודה שלשה ימים: **דטריח ליה.** אם טרח לפני השבת ותיקן צורכי סעודה כולה באחד בשבת או בשני בשבת: מאי

וסברה דאנים. ומן הדין לית לן למיחש דלמא אנים הוא דרוכן לא אנים ולהכי קרי להו לנועות שמחמירים על עצמן אע"ג דמלי לאינסובי א] וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא אנים אלא ואמרה דלא אנים פי' אפילו כשילא הקול דאנים אמרה דלא אנים או אפילו כשתדע היא עצמה דאנים ואחרים לא ידעו ואם תאמר מת תוך י"ב חודש נמי יהא גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת וסברה דמת ומיעגנא ויתבה ויש לומר דמיתה קלא אית לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן אומרים בשעת קידושין כדת משה וישראל:

ואפקעינהו רבנן לקידושין מינה. ברישא השולח (גיטין לג.) פירשתי:

תינח דקדיש בכספא. דהפקר ב"ד היה הפקר והוו מעות מתנה וממילא יהו כל בעילותיו זנות קדיש בביאה מאי איכא למימר איך יפקיעו ביאה של קידושין ואפי' למ"ד בהאשה רבה (יבמות פט: ושם) דיש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה היינו כגון דליכא עבירה ההיא דהאשה רבה דהדר לטיבלא אבל היכא דאיכא עבירה דמקודשת היא בביאה מאי איכא למימר ומשני שוויה רבנן בעילותיו בעילת זנות ואין כאן קדושין[ג]:

איכא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין. פסק ר"מ כלישנא קמא דאין אונס בגיטין והביא ראיה מדקאמר סתמא הש"ס ברישא השולח (גיטין לד. ושם) גבי ההוא דאמר אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס אין אונס בגיטין וכן גרשה דאליבא דאיכא דאמרי הוו פירכי מכל הני דמייתי סייעתא לגישנא קמא ולא סמכינן אשינויי דחיקי וקשה לר"י דמסיק בפרק מי שאחזו (שם עג. ושם) דבין דאמר הרי זה גיטיך אם מתי מחולי זה בין אם אמר אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו הבית או נשכו נחש או אכלו ארי דלא הוי גט אלמא דיש אונס בגיטין וליכא למימר דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר דלא הוי גט אלא משום דבין אם מתי מחולי זה בין אם לא אעמוד משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נשכו נחש אינו גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח בהדיא התם דמטעם דיש אונס הוא גבי הוא גברא דזבין ארעא לחבריה וקביל עליה כל אונסא דאיתיליד בה כו' אמר רבא אונס דלא שכיח הוא ומייתי רבא סייעתא מהא דאכלו ארי אינו גט אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס לרבא והכא קאמר רבא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא ואור"י דג' ענייני אונס הן דאונס דלא שכיח כלל כההיא דמי שאחזו אפי' לישנא קמא דרבא דהכא יש אונס דלא שייך התם לתקן משום לנועות ומשום פרוצות דלעולם לא סברי לנועות דנפל עליו הבית או שהכישו נחש כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא שכיח שיעשה כן ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מברא אפילו לאיכא דאמרי אין אונס דאיבעי ליה לאתנויי אבל אונס דשכיח ולא שכיח בהא פליגי תרי לישני דרבא והלכתא כלישנא קמא דרבא כדפירשנו: **שבתי** דינין קבועים בכל יום. וא"ת וכי תיקן עזרא שלא יהו בתי דינין קבועים בכל יום אלא בג' ובה' בלבד ועוד קשה דאמרינן בשבת (ד' קכט: ושם) מי שיש לו זכות אבות יקיז בג' ובה' וכי קודם תקנת עזרא לא היו מקיזין כל עיקר ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכל יום אלא כשהיו צריכין לשוס דין היו יושבין בכל יום ויוס ועזרא תיקן שיהיו קבועין בג' ובה' וכל הרוצה לדון יבא וידון והיו יכולין להקיז בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים ור"י תירץ שלא היו קבועים תחלה אלא בעיר אחת ועזרא תיקן בכל עיר ועיר בג' ובה': **אשה** נשאת בכל יום. קשה לרשב"א אמאי נשאת בכל יום תהא כאלמנה ותיגשא בה' ותיבעל בשני לפי שנאמר בו ברכה לאדם וי"ל דמשוס ברכה לא היו קובעים יום כדפרישית לעיל ובאלמנה נמי לא קבעו שתיבעל בשני משוס ברכה גרידא אלא משוס שקדו שיהא שמח עמה ג' ימים כדאמר לקמן (דף ה.) ובתולה דלא שייך ההוא טעמא דליכא למימר משכיס לאומנתו והולך לו לפי שיש בה שבעת ימי המשתה הלכך משוס ברכה גרידא לא היו קובעים יום: **אי איכא בתי דינין בו'.** נראה לר"י דמכל מקוס אין נשאת בשני דהא אין דינין בשבת ועתה נוהגין לישא אף בשני משוס דאין ב"ד קבועין ואם יש לו טענת בתולין יכול לקבול בשבת בפני שלשה כמו בשאר ימות השבוע ועוד לפירוש הקונטרס דוקא בימיהם קבעו יום הנישואין משוס שעל ידי כך יתברר הדבר ויבואו עדים מתוך שמתאספים העם לב"ד ואין שייך לומר עכשיו כך:

ובשני

מסורת הש"ס

ח) יבמות 5: קי. גיטין לג. עג. בבא בתרא מח:.
ט) [עיל ב. לקמן ה.].
ג) [וע' תוס' ב"ב מח:].

גליון הש"ם

גמ' ואפקעינהו רבנן. עי' תשובת רשב"א סי' אלף קסב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה וסברה דאנים וכו' וגבי פרוצות ל"ג וכו'. עי' נדה יב ע"א תד"ה לנוע וכו':

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"י מהל' אישות הל' טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סד סעי' ג:

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. תולה בדעת חכמים, דהא כדת משה וישראל קאמר (יבמות צ:) להיות קדושין חלין כדת משה וישראל שהנהיגו חכמי ישראל, והרי הם אמרו שיפקיעו כל קדושין שבישראל על ידי גט כזה, הלכך פקעי, שעל מנת כן קידשה (גיטין לג.). תינח דקדיש בכספא איכא למימר אפקעינהו לקידושין בגט דדבריהן ואמרו ליהוי מעות למפרע מתנה, וממילא פקעו אהרי כשקידש על מנת כן קידש (שם, וכעי"ז יבמות צ: וקו'). אי: דהפקר ב"ד הפקר גבי ממון וכאילו קידשה בגזל ובחמס דמיא, אלא הוו קידושין (רשב"ם ב"ב מח:). קדיש בביאה מאי איכא למימר. מאי אפקעתא איכא למימר, אלא ביאה מאי שויה (יבמות צ:) דקיימא לן בקידושין (ד.) מכי יקח איש אשה וכעלה, דאשה מתקדשת נמי בביאה, מאי אפקעתא איכא למימר בהא ביאה (גיטין לג.). שוויה רבנן לבעילתו בעילת זנות. למפרע על ידי גט זה, דאפקעו שם קידושין מינה, ויש בהן כח לכך, שהרי כשקידש על מנהג אוק דתם קידש (גיטין לג.) כיון דבדעתא דרבנן תלה ורבנן אמור דכי יהיב לה גט כי האי מבטל ביאה דמיהוי בעילת זנות. ואית דאמרי תינח קדיש בכספא, דקידושי כסף דרבנן, קדיש בביאה דקידושין דמדאורייתא נינהו מאי איכא למימר, וטעות גדול הוא ביאה, דקידושי כסף דאורייתא נינהו ומגזרה שוה דקיחה קיחה משדה עפרון גמר לה במסכת קידושין (ב.) וג"ש בסיני נאמרה וכל י"ג מדות, ואי קידושי כסף מדרבנן מי קנלינן נפשא עלייהו, דבעל אנוסה בסקילה, ועוד מאי שיעוא דשני שויה רבנן כו', הא קדיש ליה היכי מצו רבנן לאפקועי מידי דאורייתא ומשני ליה שויה רבנן, הא נמי אפקעתא היא (יבמות צ: וכעי"ז בארוכה גיטין לג. ורשב"ם ב"ב מח:).